

Střední odborná škola a Střední odborné učiliště Sušice
U Kapličky 761, 342 01 Sušice

PROGRAM
ENVIRONMENTÁLNÍHO VDĚLÁVÁNÍ
pokyn MŠMT č.j. 16745/2008-22

Školní rok 2017/2018

Vypracovali:

Koordinátor environmentální výchovy Mgr. Mária Němcová

Schválil:

Ředitel SOŠ a SOU Sušice Ing. Jaromír Kolář

V Sušici dne 1.9.2016

OBSAH:

- 1) Úvod
- 2) Plánování a dokumenty EVVO
- 3) Cílové skupiny
- 4) Dlouhodobý program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty
- 5) Krátkodobý program pro školní rok 2017/2018
- 6) Realizace EVVO ve školním roce 2017/2018
- 7) Materiální zajištění

I. ÚVOD:

Vymezení pojmů:

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta (dále EVVO) – vychází z anglického termínu environmental education. Environmental = životní prostředí, education = vzdělání, osvěta či výchova všech cílových věkových skupin. Vzděláním se v tomto směru rozumí především kladné ovlivňování racionální stránky osobnosti a výchovou působení na vytvoření správného citového vztahu k životnímu prostředí.

Environmentální vzdělání, výchova a osvěta je tedy oblast vzdělání a výchovy, která usiluje o formování ekologicky správného vztahu k přírodě, resp. k životnímu prostředí. Je zaměřena na širokou veřejnost nebo na cílové skupiny (děti, řídicí pracovníci apod.) a představuje zejména následující činnosti :

- předávání soustavy znalostí a dovedností týkajících se zákonitostí biosféry, vztahů člověka a životního prostředí, problémů životního prostředí z globálního i lokálního hlediska a možností i způsobů dosažení udržitelného rozvoje,
- rozvinutí schopností uvažovat v souvislostech a chápat interakci přístupů ekologických, technicko – technologických, ekonomických i sociálních,
- podněcování aktivity a tvořivosti zaměřené k žádoucímu jednání,
- ovlivňování vztahů k přírodě, odpovědnosti za jednání vůči prostředí, ohleduplnosti a spolupráci v mezilidských vztazích,
- působení na utváření hierarchie životních hodnot a celkového životního stylu ve smyslu potřeb udržitelného rozvoje.
-

Ekologie člověka - je speciální mezioborová disciplína, která využívá poznatků přírodních věd, filosofické antropologie, soudobé psychologie, sociologie, kulturologie, popř. i některých idejí východní filosofie. Snaží se nově definovat vztahy mezi člověkem a životním (zejména přírodním) prostředím. Jejím cílem je vymezit nutná pravidla chování, která jsou potřebná k zachování a zlepšení životního prostředí.

Environmentální dějiny - samostatná historická disciplína rozvinutá v současném pojetí od 70.let 20.století v americké, méně v západoevropské historiografii. Dějiny lidské společnosti pojímá v jednotě s dějinami přírody.

Zkoumá

- (a) Vývoj přírody v historickém období
- (b) Vzájemné vztahy přírody a společnosti v dějinách a jejich důsledky ve vývoji obou sfér
- (c) Odraz vývoje těchto vztahů v myšlení lidí, kultuře, ideologii a politice.

Etika environmentální, etika životního prostředí, ekologická etika, ekoetika – disciplíny soudobé etiky, zabývající se etickými aspekty vztahu člověka a životního prostředí. Klíčovou otázkou této etiky je, jak by měl člověk (jako jedinec i lidstvo) jednat vůči všemu nelidskému. Viz též ekologie člověka.

Trvale udržitelný rozvoj (mimo ekonomický kontext též **trvale udržitelný život**) je takovým způsobem rozvoje lidské společnosti, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí. Mezi hlavní cíle trvale udržitelného rozvoje patří zachování životního prostředí dalším generacím v co nejméně pozměněné podobě.

Evropský parlament definoval udržitelný rozvoj jako „zlepšování životní úrovně a blahobytu lidí v mezích kapacity ekosystémů při zachování přírodních hodnot a biologické rozmanitosti pro současné a příští generace.“

Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta představuje nezastupitelný významný předpoklad trvale udržitelného rozvoje, který je v celém světě pokládán za jedinou možnou alternativu rozvoje lidské civilizace. Základním předpokladem nastoupení cesty k udržitelnému rozvoji je zvýšení ekologického vědomí lidí a jejich odborná připravenost pro kvalitativně nové přístupy v celé technickoekonomické a sociální oblasti. Vytváření podmínek pro jeho realizaci patří mezi prvořadé zájmy Evropské unie a tedy i ČR.

Program environmentálního vzdělávání vyplývá ze zákona č. 123/1988 Sb., o právu na informace o životním prostředí a z Usnesení vlády ČR ze dne 23.10.2000 č.1048 o Státním programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v ČR. V České republice uskutečňují ekologickou výchovu kromě státních institucí zejména nevládní organizace, např. Hnutí Brontosaurus, Duha apod..

II. Plánování a dokumenty EVVO

Při plánování EVVO na SOŠ a SOU Sušice se vychází z platných učebních dokumentů, metodického pokynu MŠMT a specifických podmínek školy.

Základními dokumenty EVVO na škole jsou:

- 1) školní vzdělávací programy
- 2) platné učební dokumenty
- 3) školní program EVVO

Tyto dokumenty vychází z :

- usnesení vlády č.134/2004 ke Strategii udržitelného vývoje ČR
- usnesení vlády č.1155/2006 k Akčnímu plánu státního programu environmentálního vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy ČR 2007
- Bílé knihy – národního programu rozvoje vzdělávání v ČR,
- rámcových vzdělávacích programů, kde je environmentální výchova jedním ze závazných průřezových témat
- Strategie vzdělávání pro udržitelný rozvoj v letech 2008 – 2015, která představuje pro oblast vzdělávání jeden z klíčových průřezových dokumentů, jenž zejména rozšiřuje zavedenou oblast environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty o nové přístupy, témata a ekonomické a sociální souvislosti rozvoje.

Při začleňování EVVO SOŠ a SOU Sušice do jednotlivých ŠVP byly zpracovány aspekty životního prostředí a udržitelného rozvoje do jednotlivých předmětů vzdělání. Všeobecně je posilován rozvoj kompetencí žáků vzhledem k EVVO – zejména kompetencí občanských, odborných a kompetencí k řešení problémů. Na škole je zřízena funkční ekologická učebna.

Školní vzdělávací program je zpracován jako dlouhodobý strategický dokument, který je průběžně podle situace a potřeb školy aktualizován. Jeho částmi jsou krátkodobé akční programy na každý školní rok. Dokumenty EVVO jsou každoročně vyhodnocovány a na základě získaných zkušeností podle potřeby upravovány pro následující školní rok.

III. Cílové skupiny

Na základě doporučení Metodického pokynu MŠMT k zajištění environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty je environmentální program SOŠ a SOU Sušice zaměřen na:

- **žáky** – jako součást povinných předmětů (biologie a ekologie, občanská nauka, zdravotní nauka, psychologie, speciální pedagogika, chemie, fyzika, zdravotní tělesná výchova, tělesná výchova, společenskovědní seminář, popř. další odborné předměty pro jednotlivé obory vzdělání dle ŠVP či platných učebních dokumentů), působením tematicky zaměřenými nástěnkami a výzdobou tříd, tematicky zaměřenými fotografickými a výtvarnými soutěžemi a každoročním evaluačním vyhodnocením školního roku z hlediska EVVO.
- **pedagogické a nepedagogické pracovníky školy** – začleněním ekologických témat do jejich vyučovacích předmětů, zapojením do vzhledu školního prostředí, absolvováním vícedenních pobytů se žáky, projednání ekologických zásad se žáky při třídnických hodinách, absolvování ekologických přednášek na škole i mimo ni.
- **rodiče žáků** – sekundárně přes znalosti předané žákům a jimi realizované v rodinách, primárně na schůzkách SRPŠ a Dnech otevřených dveří školy.
- **vedení školy** – aktivně spolupracuje v otázkách finančního zabezpečení ekologicky zdůvodněných nákladů, vytváří vhodné podmínky pro zapojení EVVO do výuky, podporuje vhodné ekologické aktivity učitelů a žáků

IV. Dlouhodobý program environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty do roku 2020

1. zapojovat environmentálně zaměřená témata v maximální možné míře do vyučovacích předmětů
2. dbát důsledně na ekologizaci provozu školy a domova mládeže formou šetření energií, třídění odpadů, péče o venkovní prostory školy a školních pracovišť praktické výuky
3. pravidelně aktualizovat informační nástěnky o akcích, např. Den Země, Den vody, Světový den životního prostředí atd. a o akcích v regionu
4. kontaktovat pracovníky center ekologické výchovy, referátů životního prostředí, Národního parku Šumava apod. – besedy, filmy, školení
5. pravidelně pořádat jednodenní či vícedenní ekologické pobyty pro jednotlivé třídy, během nichž jsou žáci v přírodním prostředí vnímavější k praktickým ukázkám ekologických témat
6. organizovat exkurze do NP Šumava
7. věnovat více pozornosti estetické hodnotě prostředí se zaměřením na přírodní atributy, podporovat výzdobu školy a tříd přírodní tematikou
8. pořádat ekologicky zaměřené výtvarné či fotografické soutěže žáků školy
9. zaměřit se na ochranu zdraví – prevence (akustická, tepelná, klimatická, zraková, čichová pohoda) a pořádat besedy s odborníky na téma ochrana zdraví, zdravý životní styl, zdravé stravovací návyky a uskutečňovat na toto téma přednášky a besedy s odborníky
10. odebírat ekologické časopisy
11. používat při výuce dokumentární videoprogramy s ekologickou tematikou
12. uskutečňovat exkurze do čistírny odpadních vod Klatovy a úpravy vod v Sušici

V. Krátkodobý program EVVO pro školní rok 2017/2018

A) vedení školy

- ekologizace školy formou šetření energií, třídění odpadů, péče o zeleň a o estetického prostředí školy aj.

zajistí: zaměstnanci školy a žáci školy
odpovídá: ředitel školy
termín: trvalý

- zakoupit v rámci možností videoprogramy a pomůcky s ekologickou tematikou

zajistí: Mgr. Mária Němcová
odpovídá: Ředitel školy
termín: trvalý

- zajistit odpovídající školení koordinátorovi environmentálního programu

zajistí: Mgr. Jaroslav Pavelec
odpovídá: ředitel školy
termín: trvalý

B) pedagogičtí pracovníci

- v maximální možné míře zapojit ekologická témata do vyučovacích předmětů

odpovídají: učitelé všech předmětů
termín: trvalý

- aktualizovat informační tabuli s ekologickou tematikou

odpovídá: učitelé předmětů biologie a ekologie
termín: trvalý

- kontaktovat pracovníky ekologických center výchovy, referátů životního prostředí, NP Šumava apod. a organizovat besedy, školení apod.

odpovídají: učitelé předmětu biologie a ekologie
termín: trvalý

- při jednodenních a vícedenních ekologických exkurzích klást důraz na ekologické chování

odpovídají: učitelé zajišťující exkurze
termín: trvalý

- v rámci mezipředmětových vztahů vyzdvihnout ekologické aspekty

odpovídají: všichni pedagogičtí pracovníci
termín: trvalý

- organizovat jednodenní a dvoudenní exkurze a ekologické pobyty pro jednotlivé třídy

odpovídá: učitelé předmětu biologie a ekologie
termín: trvalý

- věnovat více pozornosti estetické hodnotě prostředí

odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
termín: trvalý

- dbát na hygienické hledisko prostředí

odpovídá: všichni pedagogičtí i nepedagogičtí pracovníci školy

- termín: trvalý
- informovat rodiče o programu environmentálního vzdělávání a o aktuálních akcích školy
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci školy
  - termín: třídní schůzky SRPS
- zúčastnit se besed a zaměřených na ekologii a ochranu zdraví
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý

VI. Realizace EVVO ve školním roce 2017/2018

A) vedení školy

- ekologizace školy formou šetření energií, třídění odpadů, péče o zeleň aj.
  - zajistí: zaměstnanci a žáci školy
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžně
- věnovat více pozornosti estetické hodnotě prostředí školy se zaměřením na přírodní atributy
  - zajistí: zaměstnanci a žáci školy
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžně
- dbát na hygienické hledisko prostředí
  - zajistí: zaměstnanci a žáci školy
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžně
- zaměřit se prevenci ochrany zdraví
  - zajistí: zaměstnanci a žáci školy
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžně
- zakoupit v rámci možností videoprogramy a pomůcky s ekologickou tematikou
  - zajistí: Mgr. Mária Němcová
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžně
- zajistit odpovídající školení koordinátorovi environmentálního programu
  - zajistí: Mgr. Mária Němcová
  - odpovídá: ředitel školy
  - termín: průběžný

B) pedagogičtí pracovníci

- aktualizovat informační tabuli s ekologickou tematikou
  - odpovídá: učitelé předmětů biologie a ekologie
  - termín: trvalý
- kontaktovat pracovníky ekologických center výchovy, referátů životního prostředí, NP Šumava apod.
  - odpovídají: učitelé předmětu biologie a ekologie
  - termín: trvalý
- v rámci mezipředmětových vztahů vyzdvihnout ekologické aspekty
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci

- termín: trvalý
- do učebních plánů zařadit výchovu k ekologii
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý
- kontaktovat pracovníky ekologických center výchovy, referátů životního prostředí, NP Šumava apod. a organizovat besedy, školení apod.
  - odpovídají: učitelé předmětu biologie a ekologie
  - termín: trvalý
- věnovat více pozornosti estetické hodnotě prostředí
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý
- dbát na hygienické hledisko prostředí
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý
- informovat rodiče o programu environmentálního vzdělávání a o aktuálních akcích školy
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci školy
  - termín: třídní schůzky SRPŠ
- zúčastnit se besed a zaměřených na ekologii a ochranu zdraví
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý
- používat při výuce veškerou dostupnou techniku a pomůcky s ekologickou tematikou
  - odpovídá: všichni pedagogičtí pracovníci
  - termín: trvalý

C) žáci SOŠ a SOU

- věnovat více pozornosti estetice prostředí
- dbát na hygienické hledisko prostředí
- při poznávacích a odborných exkurzích klást důraz na ekologické chování
- podílet se na aktualizaci informační tabule
- podílet se na ochraně zdraví a prevenci
- zásadně dodržovat třídění odpadů ve škole a na všech pracovištích OV i na DM
- účastnit se besed, školení a exkurzí v rámci ekologické výchovy
- iniciovat exkurze na základě vlastních poznatků o ekologicky zajímavých lokalitách

D) rodiče žáků SOŠ a SOU

- v součinnosti se školou vést své děti k ekologickému chování v každodenním životě
- dle možností spolupracovat se školou při realizaci programu environmentální výchovy, vzdělání a osvěty

VII. Materiální zabezpečení

- předplatné ekologického časopisu
- zajištění jedno i vícedenních ekologických exkurzí pro žáky
- zajištění odvozu tříděného odpadu
- nákup pomůcek, videoprogramů
- materiální a finanční zajištění besed
- financování školního koordinátora – absolvování studia k výkonu specializačních činností v oblasti EVVO